

BLOGER VA JURNALISTLAR NUTQINING LINGVISTIK VA PRAGMALINGVISTIK XUSUSIYATLARI**Bazarov Sherali Abdinazarovich**

Termiz davlat muhandislik va agrotexnologiyalar universiteti

O'zbek tili va adabiyoti kafedrası o'qituvchisi.

E-mail: sheralibazarov85@gmail.comORCID: <https://orcid.org/0009-0007-1314-4811><https://doi.org/10.5281/zenodo.19224404>

Annotatsiya. Mazkur maqolada zamonaviy kommunikativ makonda bloger va jurnalistlar nutqining lingvistik hamda pragmalingvistik xususiyatlari qiyosiy va kompleks tarzda tahlil qilinadi. Internet kommunikatsiyasi hamda an'anaviy ommaviy axborot vositalari doirasida shakllanuvchi nutqiy birliklarning leksik, grammatik, stilistik va diskursiv jihatlari yoritiladi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, bloger nutqi subyektivlik, interaktivlik va emotsionallik bilan, jurnalist nutqi esa obyektivlik, aniqlik va normativlik bilan xarakterlanadi.

Kalit so'zlar: bloger nutqi, jurnalistika, lingvistika, pragmalingvistika, diskurs, kommunikatsiya, nutq strategiyasi.

Annotation. This article provides a comparative and comprehensive analysis of the linguistic and pragmalinguistic features of bloggers' and journalists' speech in the modern communicative space. It examines the lexical, grammatical, stylistic, and discursive aspects of speech units formed within the framework of internet communication and traditional mass media. According to the research findings, bloggers' speech is characterized by subjectivity, interactivity, and emotionality, whereas journalists' speech is distinguished by objectivity, accuracy, and normativity.

Keywords: blogger speech, journalism, linguistics, pragmalinguistics, discourse, communication, speech strategy.

Аннотация. В данной статье в сравнительном и комплексном аспекте анализируются лингвистические и прагмалингвистические особенности речи блогеров и журналистов в современном коммуникативном пространстве. Рассматриваются лексические, грамматические, стилистические и дискурсивные аспекты речевых единиц, формирующихся в рамках интернет-коммуникации и традиционных средств массовой информации. Согласно результатам исследования, речь блогеров характеризуется субъективностью, интерактивностью и эмоциональностью, тогда как речь журналистов отличается объективностью, точностью и нормативностью.

Ключевые слова: речь блогеров, журналистика, лингвистика, прагмалингвистика, дискурс, коммуникация, речевая стратегия.

Zamonaviy axborot makonida blogerlik va jurnalistika muhim kommunikativ institutlar sifatida shakllanib bormoqda. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi natijasida an'anaviy jurnalistika bilan bir qatorda blogerlik faoliyati ham keng ommalashdi va bu holat nutqiy faoliyatning yangi shakllari, uslublari hamda kommunikativ strategiyalarining yuzaga kelishiga olib keldi. Internet tili o'z tabiatiga ko'ra yozma va og'zaki nutq elementlarini birlashtirgan gibrid tizim bo'lib, unda tezkorlik, interaktivlik va emotsionallik muhim o'rin egallaydi. Shu jihatdan bloger va jurnalist nutqining lingvistik hamda pragmalingvistik xususiyatlarini o'rganish dolzarb ilmiy masalalardan biri hisoblanadi.

Mazkur tadqiqotda bloger va jurnalist nutqi qiyosiy-tahliliy, diskursiv hamda pragmatik yondashuvlar asosida o'rganildi. Tahlil jarayonida ijtimoiy tarmoqlarda e'lon qilingan bloger matnlari hamda an'anaviy ommaviy axborot vositalarida chop etilgan jurnalistik materiallar lingvistik birliklar va kommunikativ ko'rsatkichlar asosida solishtirildi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, bloger va jurnalist nutqi, avvalo, leksik jihatdan farqlanadi.

Bloger nutqida so'zlashuv uslubiga xos birliklar, slang va jargonlar, neologizmlar, qisqartmalar hamda ingliz tilidan kirib kelgan birliklar keng qo'llanadi. Shuningdek, emoji va hashtag kabi elementlar nutqning semantik va pragmatik yukini kuchaytiruvchi vosita sifatida faol ishlatiladi. Bu esa bloger nutqining erkin, individual va emotsional xarakterga ega ekanligini ko'rsatadi. Jurnalist nutqida esa adabiy til me'yorlariga qat'iy rioya qilinadi, terminologik aniqlik va uslubiy barqarorlik ustuvor ahamiyat kasb etadi. Emotsional-ekspressiv vositalar me'yor doirasida qo'llanib, axborotning xolisligi ta'minlanadi.

Sintaktik jihatdan bloger nutqi sodda va qisqa gaplar, dialogik konstruksiyalar, savol-javob shakllari bilan ajralib turadi. Ko'pincha to'liq bo'lmagan gaplar va murojaat shakllari qo'llanib, nutqning jonliligi va interaktivligi ta'minlanadi. Jurnalist nutqida esa murakkab qo'shma gaplar, mantiqiy izchillik va qat'iy sintaktik tuzilmalar ustunlik qiladi. Bu esa axborotni tizimli va izchil yetkazishga xizmat qiladi.

Pragmalingvistik nuqtayi nazardan bloger va jurnalist nutqi o'zining kommunikativ maqsadi, strategiyasi va auditoriya bilan munosabatiga ko'ra farqlanadi. Bloger nutqi asosan auditoriyani jalb qilish, uning e'tiborini ushlab turish, shaxsiy fikr va tajribani ulashish hamda emotsional ta'sir o'tkazishga qaratilgan bo'ladi.

Shu sababli unda persuaziv strategiyalar, samimiy murojaatlar va interaktiv elementlar keng qo'llanadi. Jurnalist nutqi esa xolis axborot yetkazish, ijtimoiy ahamiyatga ega voqealarni yoritish va jamoatchilik fikrini shakllantirishga xizmat qiladi.

Auditoriya bilan munosabat ham muhim pragmatik omil sifatida namoyon bo'ladi.

Blogerlar o'z auditoriyasi bilan bevosita muloqot olib boradi, izohlar, reaksiyalar va ulashishlar orqali doimiy interaktivlikni ta'minlaydi. Natijada nutqda yaqinlik, samimiylik va individual uslub kuchayadi. Jurnalistlar esa ko'proq rasmiy va bilvosita kommunikatsiya modeliga amal qiladi, bu esa nutqda masofalilik va obyektivlikni ta'minlaydi.

Subyektivlik va obyektivlik darajasi ham muhim farqlovchi belgidir. Bloger nutqi ko'pincha muallifning shaxsiy qarashlari va tajribasiga asoslanadi, shu bois unda subyektivlik yuqori darajada bo'ladi. Jurnalist nutqi esa faktlarga tayanadi, turli manbalarni solishtirish va muvozanatni saqlash orqali obyektivlikka intiladi.

Diskurs jihatidan blogerlik erkin, moslashuvchan va multimodal xarakterga ega bo'lib, unda matn, audio va video vositalar uyg'unlashadi. Jurnalistik diskurs esa institutsional xususiyatga ega bo'lib, tahririyat siyosati, professional standartlar va etik me'yorlarga asoslanadi.

Shu bilan birga, zamonaviy media makonida blogerlik va jurnalistika o'rtasidagi chegaralar tobora nisbiylashib bormoqda. Natijada gibrid diskurs shakllari, xususan, fuqarolik jurnalistikasi, ijtimoiy tarmoq jurnalistikasi kabi yangi kommunikativ hodisalar yuzaga kelmoqda.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, bloger va jurnalist nutqi lingvistik va pragmalingvistik jihatdan sezilarli farqlarga ega bo'lishiga qaramay, ular o'zaro ta'sir jarayonida yangi kommunikativ modellarni shakllantirmoqda.

Bloger nutqi erkinlik, interaktivlik va subyektivlik bilan ajralib tursa, jurnalist nutqi aniqlik, obyektivlik va normativlik bilan tavsiflanadi. Zamonaviy kommunikatsiya sharoitida ushbu ikki nutq turi o'rtasidagi integratsiya jarayoni medialingvistika va pragmalingvistika sohalarida yangi ilmiy izlanishlar olib borish zaruratini yuzaga keltiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdinazarovich, B. S. (2024). Ommaviy axborot vositalari sohasida og'zaki va yozma nutqning o'рни. Bilgi çeşmesi, 1(2), 19–23.
2. Bazarov, Sh. (2023). Jurnalist va blogerlar faoliyatida nutq madaniyatining o'рни va ahamiyati. Tamaddun nuri, 7-son.
3. Karimov, S. (2018). Nutq madaniyati va uslubiyat. Toshkent.
4. Yo'ldoshev, B. (2020). Medialingvistika asoslari. Toshkent.